

Skifteforretning efter afgangne Karen Mortensdatter, David Madsens hustrue i Viiby, som døde sammesteds in anno 1750.

Anno 1750 den 6de Maj var forsamlede udi David Madsens gaard i Viiby, skifte forvalteren velædle hr. Raadmand Andreas Stæhr, som forvalter over friherskabet Marsellisborg, hands vegne Jens Astrup fra Aarhus, og birkedommeren med bemeldte friherskabs birk sr. Jens Mörch i Holme, for at registrere og lade vurdere aldt det hos hannem forefindende, til et lovformelig skiftes behandling efter hands afdøde hustrue Karen Mortensdatter, imellem ham, som enkemand, paa den eene og 2de i dette sidste ægteskab aufløde børn, neml. 1 søn Mads Davidsen 4 aar og en datter 2 aar gammel, paa den 2de siide; enkemanden David Madsen var selv tilstæde paa egne og børns vegne, og paa de sidstes vegne var endnu overværende, som tilsyns værger deres morbroder Niels Mortensen boende her i Viiby, da med forretningen blev begyndt, og af tiltagne 2de vurderingsmænd, neml. Povel Ramussen Møller og Peder Gregersen begge her ibidem. vurderet som følger :

I stoerstuen

1 lang fuhrbord med aaben foed...2 rd.

1 lang bænk og 2 korte dito...3 m.

1 anden dito...8 s.

2 gl. stoele...4 s.

1 fuhr hengeskab...4 m.

1 tinfad...1 m. 8 s.

1 salt kar...8 s.

8 stk. blaargarn a 4 s....2 m.

En gammel eege kiste med laas og nøgel.5 m.

1 gl. dito uden laas...2 m.

Udi disse kister var ei noget af værdie at antegne.

Et fuhr sængestæd med stolper...1 rd. 2 m.

Derudi sængeklæder:

1 blaastribet olmerdugs overdÿne..1 rd. 2 m.

1 graaestribet dito...1 rd.

2 hovedpudder...2 m.

1 par blaargarns lagen...2 m. 8 s.

1 blaastribet lerrets omhæng bestaaende af 3 stk. og en kappe...1 rd.

Nok et sengested af fuhr med eske stolper; hvilken af den sal. kones efter enkemandens beretning, tillige med sengeklæder og aldt tilbehør var udi boen indført, des aarsag, hun og paa hendes yderste havde forlangt at sammen med skiftes holdelse maatte vorde hendes datter Marie Davidsdatter forlods tilskreven, og som enkemanden sligte paastoed og af skifte retten begiærede fuldbÿrdiget, blev det og tilladt, saafremt den øvrige boes tilstand det, taaler hvorfor de

derudi forefundne klæder alleene blev registeret, og for første uden vurdering henlagt, som følger :

1 rød blaae og grøn striibet olmerdugs overdÿne

2 nye blaastribet bolsters underdÿne.

2 dito hoved-pudder, med puddevaar.

1 par blaargarns lagner.

1 blaastribet lerrets omhæng, bestaaende af 4 stk. og 1 kappe.

En jern beslagen fuhr kiste med laas og nøgel, med samme foregav enkemanden det at have lige beskaffenhed, som med foranførte seng og sengeklæder, begiærede derfor at baade kisten og derudi befindende den sal. kones gangklæder maatte blive bemeldte deres yngste datter forlods uden vurdering tildelt. Hvilket og blev consenteret, dog med forrige postes restriction, neml. om boen ved skiftes endelige slutning befindes i stand til at fornøye saavel det høye herskab, som andre, der mueligt her kand have at fordre, ligesom enkemanden og blev tilholdt derimod give sønnen equivalent, da hand i vidre fald loed skade: hvilket hand og lovede og blev derefter de i kisten værende klæder specificeret, neml.

1 hvid forklæde.

1 blaastribet dito

1 hvid carnefaas trøye.

1 bruun klædes kiste.

1 rødstriibet trøye.

1 hiemgiort skaftih skiørt.

1 bruun dito.
1 par halv ermer med kniplinger og
2 strimler

I den anden stue

Fandtes

1 lidet gammelt fuhrbord...1 m. 8 s.
1 slag bænk...2 m.
1 dito gl. bænk...8 s.
Udi et alcove sengested var sængeklæder
1 gammel olmerdugs overdýne...5 m.
1 graa vadmels underdýne...1 rd.
1 hvid linnet underdýne...1 rd.
2 hoved pudde...4 m.
1 par blaargarns lagner...2 m. 8 s.
1 omheng bestaaende af 2 stk. og 1 kappe3 m.
En dito alcove sæng hvor udi fandtes:
1 bolsters underdýne...1 rd.
1 graa vadmels underdýne...5 m.
1 hoved pudde...2 m.
1 par blaargarns lagen...2 m.
1 gl. omheng...1 m.

Viider i samme stue

1 kaabber kiedel med noget andet kaabbertøy
vurderet for14 rd.
1 kaabber fierdings kieddel...2 rd. 4 m.
1 tobacks fyhrfad...4 s.
1 mæssing kieddel...1 m. 8 s.
1 mindre dito...3 m.

Jernfang

1 jerngrýde...1 rd.
1 dito...3 m. 8 s.
1 liden ditto...1 m.8 s.
1 pande...12 s.
1 rist...12 s.
1 træfoed...1 m. 4 s.
1 ildskuffe og ildklemme...4 s.
Et træe salt kar...4 s.
Et rød steen kruus med laag...1 m.
1 lidet blaae dito...12 s.

I et lidet kammer ved denne stue

6 stav kar a 3 m:...1 m. 2 s.
1 flød bøtte...4 s.
2 gl. uld saxs...6 s.
1 gl. hegle...2 s.

1 hørbrødde...4 s.
1 gl. pib stob...4 s.

I brøggerset og paa loftet

1 stoer kar...1 rd. 2 m.
1 mindre dito...4 m.
Nok et af ringere dito...2 m.
1 gl. fell bænk...2 m.
1 qværn...1 rd. 2 m.
1 halv sælde...8 s.
1 gl. skæppe...8 s.
2 solde...8 s.
3 rocker...4 m. 8 s.
12 korn sæke a 1 m.... 2.rd.
1 gl. Ballie...8 s.
3 smaae træ a 4 s....12 s.
1 strippe...4 s.
1 halm løb...4 s.
1 sædeløb...6 s.
1 gl. bagetrug...6 s.

I gaarden

Vogn – og ploug reedskab

1 jern beslagen vogn med heele tilbehør af
heele tilbehør af hou fiele og deslige.....10
rd.
1 dito vogn med lige behør...4 rd.
1 dito...4 rd.
2 plove med behør...4 rd.
2 harver...1 rd. 4 m.

Bæster

1 rød hæst 4 aar...8 rd.
1 sort dito 6 aar...10 rd.
1 graae dito...10 rd.
1 sort hoppe 8 aar...6 rd.
1 dito 6 ar...8 rd.
1 graae dito 6 aar...8 rd.
1 graae dito 10 aar...8 rd.
1 dito 3 aar...6 rd.
1 bruun hæsteplag 2 aar...6 rd.

Fæmon

1 sorthielmet koe 7 aar...8 rd.
1 sort dito 6 aar...10 rd.
1 sorthielmet koe 4 aar...6 rd.
1 dito sorthielmet med kalv 2½ aar...4 rd.
1 blaket stud 2 aar...5 rd. 2 m.

1 sort dito ...5 rd. 2 m.
1 qvie ungnød...2 rd.
1 spædkalv...1 m. 8 s.

Faaer

9 gamle faaer med 6 lam...9 rd.
1 vædder...4 m.

Sviin

6 polte a 3 m....3 rd.
1 soe med 6 spæde griise...2 rd.
1 anden dito...1 rd.

Giæs

3 gl. giæss og 1 gasse med nogle
giæslinger ...1 rd. 2 m.

I hughuuset

1 jern stang...3 m.
3 øxer...5 m.
2 andre dito...1 m.
3 nafre...1 m. 8 s.
1 hammer og en tange...1 m.
1 baand kniv...8 s.
2 spigerbord...4 s.
2 tørv jern...8 s.
1 rød øxe...1 m.
1 spade...1 m.
2 tørve spader...1 m. 8 s.
5 høe leer...1 m. 4 s.
1 skiær kiste med kniv ...1 m.
1 gammel sadde...2 m.

I herberget

Et sengestæd som icke var af nogen værdie
hvor fandtes :
1 blaastriibet overdÿne...1 rd.

1 linnet underdÿne...1 rd. 2 m.
1 hoved pude...2 m.
1 par blaagarns lagner...2 m.

I haugen

1 slibe steen...1 m.
Ved kielden 1 vandspand
med jern gjorde...8 s.

Paa loftet fandtes saa meget korn af alle slags
som kunde behøves, saavel til den
forestaaende vaarsæd som til huusets
fornødenhed indtil det nye kand vorde
indhøstet, her udover samme for vidtløftighed
at forekomme blev uvurderet, hvorimod ved
skiftes slutning ey heller noget saa fald
passerer :

Som derefter ey meere blev forefunden eller
til registrering og vurdering anviist, erindrede
skifte retten vedkommende, at de ville
eftersee og udforske om noget viidere kunde
findes, stærvboen tilhørende paa det samme
kunde blive angivet og i denne indfattet,
hvortil enkemanden David Madsen svarede, at
hand icke vidste hand var meere ejende, end
det hand allerede havde ladet indføre i
forretningen;

Thi blev mod skiftets endelige afgjørelse gjort anstand til førstkommende 8de septembr. da alle de
tilstædeværende, som af skiftet dependerer, lovede den her igien at lade indfinde hvad creditorerne
er angaaende som udi denne stærvboe kunde have noget til gode, da paatog sig Jens Astrup at lade
dennem ved lovlig tinglysning paa friherskabet Maesellisborg birketing betiidelig indkalde, ligesom
og enkemanden forsikrede at lade alle deslige, som hand kunde erindre sig notificere, at møde den
til skiftes slutning fastsædte tiid paa det ingen sig derefter mod u-videnhed skal kunde undskylde, til
sidste advahrede skifte retten enkemanden David Madsen, imidlertid at eftersee om noget denne
gang kunde være overgaaet, og samme da at tilkiendegive, saaledes som hand med en god
samvittighed agter at tilsvare da hand i vidrig fald, og om nogen vitterlig fordølgelse ham siden

maatte overtýdes maae vendte at blive tiltalt og strafet efter hands kongelig majets. aller naadigste lov og anordninger i slige tilfælde; hvormed for denne sinde forretningen blev ophævet, og det allerede passerede med hænder underskrift stadfæstet. Datum stærvboen ut supra.

Paa rettens vegne J. Mørch.

Paa forvalteren, velædle og velviise hr. raadmand Stæhrs vegne
J. Astrup.

Som tilsynsværge for børnene
Niels Mortensen

Enkemanden undertegner
David D.M.S. Madsen

Som vurderingsmænd
Peder P.G.S. Gregersen. Povel Rasmusen.

Anno 1750, den 8de september havde atter indfunden sig i forbemeldte gaard og stærvboe skifte forvalterens velædle og velviise hr. raadmand og forvalter Andreas Stæhr ved fuldmæg Jens Astrup fra Aarhus og birkedommeren: sr. Jens Mørch i Holme, tillige med de ved registeringen brugte 2de vurderingsmænd, neml. Povel Møller og Peder Gregersen her i byen, hvor de i overværelse af enkemanden David Madsen, og børnenes tilsynsværge Niles Mortensen ibidm. med forretningen blev fortfahret, saasom for det første tilspurgte skifte retten enkemanden om noget siden registeringen var opdaget, stærvboen til gode og augmentation, det maatte være enten løsøre udestaaende giæld eller andet af hvad navn det end kunde være, men hand svarede ney ! aldeles indtet, saasom allting forhen var rigtig og reedelig angiven, og meere var hand icke eyende.

Hvorinæst skifte retten 3de sinde lydelig paaraabte, om nogen ifølge den ved friherskabet Marsellisborgs birketing skeede tinglysning sig havde indfunden, for enten at fordre eller gielde i denne stærvboe, men som sig ingen debitorer anmeldte, saa blev heele boens under registrering og vurdering befattede indtægt sammenregnet, og befunden at rendere den summa.....204 rd. 2 m. 6 s. Hvorimod dends udgift og besværing af vedkommende blev angiven som følger :

1. Enkemanden David Madsen foreviiste at efter hands næstforrige hustrue Maren Laursdatter den 16de februarii 1742, sluttede skiftebrev hvorefter hands da hafte 6 pigebørn er tilsammen arvelig tilfalden 69 rd. 4 m. 8 s., men som den ældste datter neml. Sidsel Davidsdatter siden er kommen i ægteskab med Christen Pedersen Bach her ibidm. til hvem hindes lod af 11 rd. 3 m. 12 s. er udbetalt det hand og persohnlig her ved og for skifte retten tilstoed, og lovede for samme naar det maatte forlanges at give faderen David Madsen fuldkommen afkald og qvetering, saa bliver tilbage i stærvboen indestaaende den summa 58 rd. 12 m. som tilhører de andre 5 døttre neml.

Datteren Karen Davidsdatter11 rd. 3 m. 12 s.
 Maren Davidsdatter11 rd. 3 m. 12 s.
 Anne Davidsdatter11 rd. 3 m. 12 s.
 Mette Davidsdatter11 rd. 3 m. 12 s.

Og deb yngste Margrethe Davidsdatter11 rd. 3 m. 12 s.

Som udgiør overstaaende.....58 rd. 12 s.

Hvorfor saavel enkemanden, som tilsynsværgen Peder Gregersen paastoed atter loven forlods af

boens effecter udlagtt 58 rd. 12 s.

Transport 58 rd. 12 s.

Fordrede Jens Astrup paa det høye herskabs veigne til gaardens conservation og vedligeholdelse med besætning og deslige saasom :

- 1) Besætning til stædets hartkorn der efter landmaalingens nye matricul er 5 td. 5 skp. 1 fr. 2 alb., haves nødig,
2 reyse og kiøre hæste a 16 rd. ...32 rd.
4 ploug ditoer a 12 rd....48 rd.
1 god reyse vogn med heele tilbehør...10 rd.
1 arbejds vogn med behør...6 rd.
1 ploug med tilbehør...4 rd.
1 harve...1 rd.
Er besætning for ...101 rd.

- 2) Brøstfældigheden samme at eftersee blev vurderingsmændene af skifte retten beordret, af hvem heele gaardens huuse og bygninger blev taget i øye syn, og befunden at være uden ringeste mangel, allereneste feylede nogle faae fag huus før tag, som blev skønnet at kunde hielpes, og i stand sættes med 4 traver langhalm a 2 m., i alt hvorudi brøstfældigheden bestaar.....1 rd. 2 m. ad Notam : ved registreringen fandtes det fornødne korn af alle slags, som ey noget har i slige tilfælde til udgift føres.
ersaa tilsammen høye herskabets fordring.....102 rd. 2 m.

- 3) Fra sr. Hans Buchtrup i Aarhus var indsendt til skifte retten en reigning saaledes lydende :
David Madsen i Viiby

Debet

Rd. M s.

A° 1750 den April

mig skyldig atter giordte afreigning til dato...40 rd.

Aarhus

Den 4de May 1750

Hans Buchtrup

160 rd. 2 m. 12 s.

Transport 160 rd. 2 m.

12 s.

Og som enkemanden sammes rigtighed tilstoed, udføres disse 40 slettedaler, som er26 rd. 4 m.

- 4) Gengav enkemanden at bortskylde til Jens Nielsen her i Viiby.....2 rd. 4 m.
og til Niels Madsen ved Marsellisborg.....2 rd. 1 m.
4 rd. 5 m.
- 5) Fordrede enkemanden til hands begravelses bekostning, imod hands sal. kones.....7 rd.
Og som saa ingen havde viidere at fordre, blev saa endelig og for det
- 6de) Skiftets bekostning med stemplet papir og andet fordrede saaledes, neml.
3 ark stemplet papier a 24 s.....4 m. 8 s.

beskrivningen paa 10 ark a`3 m.....5 rd.
 birkedommeren forlangede for reyser og u-mag.....1 rd. 2 m.
 for tinglysningen med anden omkostning.....3 m.
7 rd. 3 m. 4 s.

Tilsammen stærvboens besværing.....200 rd. 3 m. 4 s.
 Dends indtægt og formue derimod ickuns.....204 rd. 2 m. 6 s.
 Balancieret bliver saa udgiften overstiger indtægten.....2 rd. 14 s.
 Siger toe rigsdaler og fiorten skilling, end skiønt nu dette udfald viiser at indtet til deeling imellem arvingerne er bleven til overs, saa holdt dog skifte retten fornøden at securere de indestaaende boens penge og da prioriterede fordringer ved at udlægge sammen af boens effecter og registrering, som følger:

1. De udi stærvboen indehavende børnepenge derefter det foran anrørde skiftebrev sub dato 16de februarii 1742 er 69 rd. 4 m. 8 s. og hvoraf endnu rester efter den allerede giordte forklaring 58 rd. 12 s., udlægges

Udi stoer stuen

1 fuhr sengested med stolper...1 rd. 2 m.

Derudi

1 blaastriibet olmerdugsdyne...1 rd. 2 m.

1 graae striibet dito...1 rd.

3 rd. 4 m.

Transport 3 rd. 4 m.

2 hoved pudder...2 m.

1 par blaargarns lagen...2 m. 8 s.

1 blaestriibet lerrets omheng, bestaaende af 3 stk. og 1 kappe...1 rd.

1 gl. eege kiste med laase og nøgel...5 m.

1 gammel dito uden laas...2 m.

1 lang fuhrbord med aaben foed...2 rd.

1 lang benk og 2 korte dito...3 m.

1 anden liden dito...8 s.

2 gl. stoele...4 s.

1 fuhr hengskab...4 m.

1 tinfad...1 m. 8 s.

1 salt kar...8 s.

8 stk. blaargarn a 4 s....2 m.

I den anden stue

1 lidet gammel fuhrbord...1 m. 8 s.

1 slag benk...2 m.

1 gl. bænke...8 s.

I en alcove seng

1 gl. olmerdugs overdýne...5 m.

1 graae vadmels underdýne...1 rd

1 hvid linnet dito...1 rd.

2 hoved pudder...4 m.
1 par blaargarns lagner...2 m. 8 s.
1 omheng dertil...3 m.

I en anden alcove seng
1 bolster overdÿne...1 rd.
1 graae vadmels underdÿne...5 m.
1 hoved pude...2 m.
1 par blaargarns lagner...2 m.
1 gl. omhæng...1 m.

Viidere i samme stue:

1 kaabber kiedel med noget andet kaabber tøy...14 rd.
1 anden dito paa et fierdings størelse...2 rd. 4 m.
1 tobacks fyhrfad...4 s.
1 mæsing kieddel...1 m. 8 s.
1 mindre dog bedre dito...3 m.
35 rd. 4 m. 8 s.

Transport 35 rd. 4 m. 8 s.

Jernfang

1 grÿde...1 rd.
1 dito...3 m. 8 s.
1 mindre ditto...1 m. 8 s.
1 pande...12 s.
1 rist...12 s.
1 træfoed...1 m. 4 s.
1 ildskuffe og 1 ildklemme...4 s.
1 træ salt kar...4 s.
1 rød steen kruus med laag...1 m.
1 lidet blaae dito...12 s.

I brøggerset og paa loftet

1 stoer kar...1 rd. 2 m.
1 dito mindre...4 m.
1 ringere dito...2 m.
1 gl. foll benk...2 m.
1 qværn...1 rd. 2 m.
1 gl. Strippe...8 s.
2 sold...8 s.
3 spind roker...4 m. 8 s.
12 korn sæke a 1 m....2 rd.
1 gl. Ballie...8 s.
3 smaae træer a 4 m....12 m.
1 strippe...4 s.
1 halen løb...4 s.
1 sædeløb...6 s.
1 gl. bag trug...6 s.

I et lidet kammer ved den sidste stue

6 stav kar a 3 s.....1 m. 2 s.

1 flød bølge...4 s.

2 uld saxe...6 s.

1 gl. hægle...2 s.

1 hørbrødde...2 s.

1 gl. pib stob...4 s.

Viidere udlægges

9 gamle faaer med 6 lam...9 rd.

1 vædder...4 m.

6 polte sviin a 3 m....3 rd.

Er fuld udlæg for.....58 rd. 12 s.

og til overskud.....4 m. 10 s.

2. Til høye herskabets fordring, i alt 102 rd. 2 m. udlægges

1) Forestaaende overskud...4 m. 10 s.

2) I gaarden vogn og ploug redskab :

1 beslagen vogn med heele behør...10 rd.

1 dito noget ringere, dog med lige behør...8 rd.

1 træ vogn...4 rd.

1 dito...4 rd.

2 plove med behør...4 rd.

2 harve...1 rd. 4 m.

Bæster

1 rød hest 4 aar...8 rd

1 sort dito 6 aar...10 rd.

1 graae dito...10 rd.

1 sort hoppe 8 aar...6 rd.

1 dito 6 aar...8 rd.

1 graae dito 10 aar...8 rd.

1 dito 3 aar...6 rd.

1 bruun hæsteplag 2 aar...6 rd.

Fæmon

1 sorthielmet koe 7 aar...8 rd.

1 sort dito 6 aar...10 rd.

1 sorthielmet dito 4 aar...6 rd.

Der er fuld udlæg til..... 102 rd. 2 m.

overskydende..... 16 rd. 10 s.

3. Og endelig udlægges skiftets bekostning...7 rd. 3 m. 8 s.

af forestaaende overskud med.....7 rd. 3 m. 8 s.

og er endda til overskud.....8 rd. 3 m. 2 s.

Tilsammen de prioriterede fordringer..... 108 rd. 4 s.

Naar nu denne prioriterede summa subtraheres fra registreringens beløb, bliver igjen af stærvboens

effecter for 36 rd. 2 m. 2s., hvoraf de øvrige creditorer for deres fordringer tager regres, saafremt enkemanden den icke efter giver løfte mod betling fornøyer. Hvad sig angaaer de indestaaende børns penge, da betroes samme enkemanden, dog under tilsynsværgerne, som i den fald holder sig loven allerunderdanigst efterrettelig.

Høye herskabets udlæg betroes i ligemaade udi enkemandens værge og boe, saalænge hand som hidtil opfører sig vindskibelig og flittig, og samme saa vel som gaard og gaards tilliggende, holder i lov-forsvarlig stand.

Som da skifte retten til slutning paaraabte om nogen havde viidrer herved at erindre; og sig ingen meldte men alle vedkommende ærklærede at de dermed vare i alle maader fuldkommen fornøyet; thi blev denne skifte ret endet, og med skifte directeurernes, samt andres hænders undertegning, ydermeere bekræftes, udi stærvboen i Viibye ut supra.

Paa rettens vegne
J. Mørch

Paa hr. raadmand og forvalter
Stæhrs vegne J. Astrup

Enkemanden underskriver David D. M. S. Madsen

Som tilsynsværge for børnene Niels Mortensen

Som vurderingsmænd Peder P.G.S. Gregersen. Povel Rasmusen.